

متن استفتاء محمدفیصل فرزند عبدالرازق، باشنده ولایت لوگر.

بمقام محترم وزارت ارشاد، حج و اوقاف

قابل توجه ریاست محترم مجمع علمی

السلام علیکم ورحمت الله وبرکاته .

وبعد یک سوال دارم درمورد طلاق به این ترتیب که اول بنده از طریق تلفون درمورد خانم برای مادرم در حدود پنج ویانش مرتبه طلاق را ذکر کردم وبعدا برای خانم گفتم که آنچه برای مادرم گفتم شنیدی ویاخیرگفت که نشنیده ام سپس برایش گفتم حالا بشنو {چهار مرتبه کلمه طلاق} را برای خانم تکرار کردم که جریان قضیه ثبت تلفون هم شده است.

اکنون از مفتیان کرام تقاضا دارم تا در روشنی شریعت اسلام و فقه حنفی برایم معلومات شرعی ارائه بدارید، قابل تذکر است اینکه در اظهار کلمه طلاق به چند مرتبه نیت بنده نیت طلاق را قلبا نداشتم. بااحترام: محمدجاوید.

حکم مقام محترم ریاست: امریت افتاء" در زمینه ابراز نظر شرعی صورت گیرد.

الجواب باسم ملهم الصواب

حامدا لله و مصليا على رسول الله

آنچه در متن استفتاء محترم فیصل ذکر شد در خصوص آن چنین باید گفت: که دین مقدس اسلام به عنوان یک دین فراگیر و همه شمول همانطوریکه دیگر ابعاد زندگی انسان ها را احتوا نموده است، بخش زندگی خانواده گی و شخصی انسان ها نیز در تعلیمات والای دین مقدس اسلام مورد توجه خاص قرار گرفته و برای حفظ و نگهداری آن از هر نوع شکست و گسست دستورات و توصیه های لازم و صریح داده است تا کانون گرم خانواده که نقش مهم در تعلیم و تربیه اطفال و ذهنیت سازی برای آن ها را دارد صمیمی باقی بماند و دچار شکست و فروریزی نگردد که تاثیرات و عواقب بد آن بیشتر از همه اطفال معصوم خانواده و زندگی آن ها را متاثر میکند.

و حالادر خصوص حکم مسئله استفتاء شده فوق باید گفت که از اینکه طرف اصلی قضیه یعنی شخص طلاق دهنده در خارج از کشور به سر میبرد و طلاق هم از طریق تلفون صورت گرفته است لذا این مسئله یک اندازه معلق و غیر واضح است، لذا اگر شخص طلاق دهنده از طریق تلفون بیشتر از دو بار به خانمش گفته باشد که طلاق هستی و یا به مادرش تکرار گفته باشد که خانم را طلاق دادم و از این الفاظ نیت تاکید را نکرده باشد باز سه طلاق داده شده، واقع و نافذ پنداشته شده میان هر دو فرقت

وبینونت کبری واقع گردیده است که بدون حلاله شرعی {المشارالیها فی القرآن} دیگر با هم یکجا شده نمی توانند زیرا سه طلاق به لفظ واحد و در مجلس واحد اگر چه طلاق بدعت و ناپسند قرار داده شده است ولی باز هم نزد فقهاء سه طلاق شمرده شده و نافذ میگردد چنانچه در این خصوص در کتاب های مشهور فقه حنفی چنین آمده است: { وطلاق البدعة: أن يطلقها ثلاثاً بكلمة واحدة، أو ثلاثاً في طهر واحد. فإذا فعل ذلك وقع الطلاق، وبانت منه، وكان عاصياً. } الهدایه ج/ ۲، ص/ ۳۳۴. طبع: امیر حمزه کتب خانه.

وهرگاه شوهر خانم خود را سه طلاق داد در میان آنها حرمت مغلظه ثابت شده زوجین با بینونت کبری از یک دیگر جدا میگردند و تا وقتیکه حلاله شرعی صورت نگیرد و خانم بعد از سپری نمودن عدت با شخصی دیگر با عقد صحیح نکاح نکند و بعد از همبستر شدن از وی طلاق نگیرد و عدت خود را سپری نکند به شوهر اولی خود حلال نمی گردد چنانچه در این مورد در کتاب مشهور فقه حنفی چنین آمده است: {والمبانة بالثلاث لا تحل له حتى تنكح زوجاً غیره نکاحاً صحیحاً، ویدخل بها ثم تبین منه} الاختیار لتعیل المختار، ج/ ۳، ص/ ۱۵۰. طبع: دار المعرفه للطباعة و النشر.

ولی اگر از تکرار لفظ طلاق نیت تاکید را کرده باشد نه وقوع سه طلاق را باز این نیت دینانه و عندالله معتبر دانسته شده و از این الفاظ گفته شده فقط یک طلاق واقع گردیده است، ولی قضاء و عندالمحکمه و قتیکه الفاظ صریح طلاق را تکرار کرده باشد باز نیت شخص معتبر نیست و قاضی صلاحیت دارد تا حکم به سه طلاق نماید چنانچه در این خصوص در کتاب مشهور فقه حنفی چنین آمده است: {رَجُلٌ قَالَ لِامْرَأَتِهِ أَنْتِ طَالِقٌ أَنْتِ طَالِقٌ أَنْتِ طَالِقٌ فَقَالَ عَنِتُّ بِالْأُولَى الطَّلَاقِ وَبِالثَّانِيَةِ وَالثَّالِثَةِ إِفْهَامَهَا صَدَقَ دِيَانَةٌ وَفِي الْقَضَاءِ طَلَّقَتْ ثَلَاثًا} الفتاوى الهندية ج/ ۱ ص/ ۳۵۶. مکتبه حقانیه.

و اگر طرفین قضیه به این توافق نمودند که این قضیه را به اساس فتاوی و دیانت {یعنی نیت شوهر را معتبر قرار دهند} حل و فصل نمایند و از راجع نمودن آن به محکمه خود داری نمایند، و شوهر از الفاظ طلاق که مکرراً گفته است نیت سه طلاق را نداشته بوده بلکه تاکید و تفهیم هدفش بوده است باز اگر عدت {سه حیض یا سه ماه} این خانم نگذشته باشد شوهر حق دارد در جریان عدت رجوع کند رضایت و عدم رضایت خانمش شرط نیست ولی اگر عدت {سه حیض یا سه ماه} گذشته باشد باز چون با گذشت عدت عقد نکاح این ها نیز پایان یافته است، لذا به تجدید نکاح ضرورت است که با موافقه خانم باید صورت گیرد، چنانچه در این خصوص چنین آمده است: { وَإِذَا طَلَّقَ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ تَطْلِيقًا رَجْعِيًّا أَوْ تَطْلِيقَتَيْنِ فَلَهُ أَنْ يَرْاجِعَهَا فِي عِدَّتِهَا رَضِيَتْ بِذَلِكَ أَوْ لَمْ تَرْضَ } الهدایه ج/ ۲ ص/ ۳۷۳. طبع: مکتبه حقانیه.

و اگر این مرد قسمیکه حالا ادعاء دارد برای خانمش و یا در مکالمه با مادرش نگفته باشد که خانم طلاق هست و یا طلاق هستی بلکه گفته باشد که طلاق میدهم باز با گفتن اینکه طلاق میدهم، طلاق واقع نمی گردد تا وقتیکه طلاق نداده باشد چون این لفظ که طلاق میدهم و عده به طلاق است نه وقوع طلاق.

امارت اسلامی افغانستان
وزارت ارشاد حج و اوقاف
ریاست مجمع علمی
آمریت إفتاء

Islamic Emirate of Afghanistan
Ministry of Religious Affairs and HADJ
General President of Academic Team

تاریخ ۱۴۰۰ / ۱۲ / ۳

شماره

والله اعلم وعلمه اتم

راقم الحروف " محمدعارف " مصلح